

TUNNE EESTI KAITSEALASID

RAHVUSPARK

on erilise rahvusliku väärtusega kaitseala looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, elustiku mitmekesisuse, maastike ja rahvuskultuuri kaitsmiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Rahvuspargi territoorium jaguneb loodusreservaadiks, sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Eestis on 5 rahvusparki: Lahemaa Rahvuspark, Karula Rahvuspark, Soomaa Rahvuspark, Vilsandi Rahvuspark ja Matsalu Rahvuspark.

LOODUSKAITSEALA

on looduskaitse või teadusliku väärtusega kaitseala looduslike protsesside, haruldaste ning hävimisohus olevate või kaitstavate taime-, seene- ja loomaliikide ning nende kasvukohtade ja elupaikade, eluta looduse, samuti maastike ja üksikute loodusobjektide säilitamiseks, kaitseks ja uurimiseks. Looduskaitseala territoorium jaguneb loodusreservaadiks, sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Tuntumad on Viidumäe, Nigula ja Endla looduskaitseala.

MAASTIKUKAITSEALA

(LOODUSPARK)

on haruldase või Eestile iseloomuliku loodus- või pärandkultuurimaastikuga kaitseala, mis on moodustatud looduskaitse, kultuuri- või puhke-eesmärgil. Maastikukaitseala eritüüpina käsitletakse ka kaitse alla võetud parke, arboreetumeid ja botaanikaedu. Maastikukaitseala (looduspargi) territoorium jaotatakse sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Nimetagem siin Kõrvemaa, Vooremaa, Paganamaa, Hiiumaa laidude maastikukaitseala; Haanja, Otepää ja Naissaare loodusparki. Maastikukaitsealade ja loodusparkide loetelu täieneb kaitsealade korrastamise käigus.

Allikas: Keskkonnaministeeriumi koduleht <http://www.envir.ee/1687>

LAHEMAA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Lahemaa asutati 1. juunil 1971. See on Eesti esimene rahvuspark. Lahemaa on oma 725-ruutkilomeetrise territooriumiga Eesti suurim rahvuspark.

ASUKOHT

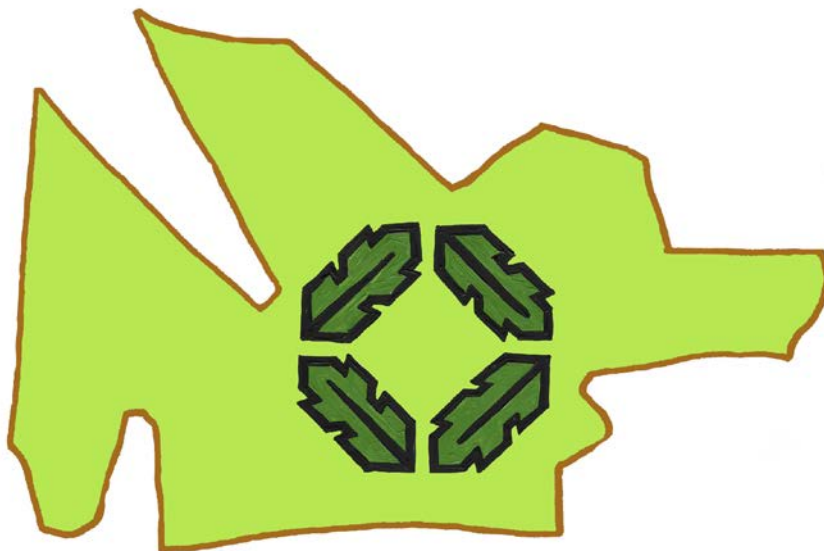
Lahemaa rahvuspark on Põhja-Eestis asuv rahvuspark. See asub Lääne-Virumaal.

PÕHIVÄÄRTUSED

Lahemaa on Euroopa üks tähtsamaid metsakaitsealasid. Lahemaa rahvuspargi lõunaosa ulatub kuni Kõrvemaa suurte soiste metsade ja rabadeni. Platoosid ja madalat rannajoont eraldab Põhja-Eesti klint - vaatamisväärsus, mille muudavad eriti kauniks mitmed sealt langevad kosed ning joad. Metsi ja randasid ehivad aga suured ning ebakorrapärased kivirahnud.

SIIN KAITSTAKSE

Lahemaa rahvuspark on loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Seal kaitstakse metsa-, soo- ja rannaökosüsteeme, samuti poollooduslikke kooslusi (loopealsed), geoloogiamälestisi (Balti klint) ning ajaloo- ja arhitektuurimälestisi. Samuti on siinne kant kodus rändhanedele ning nagu ülejäänud põhjarannik, on ka Lahemaa rannad armastatud pesapaigaks luikedele. Lahemaa rahvuspark on kodus erinevatele looma- ja linnuliikidele ning sealne taimestik on väga rikkalik. Püüasukate sekka kuuluvad karud, hundid ja ilvesed.

KARULA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Karula rahvuspark loodi kaheksandal detsembril 1993. aastal, mil ta võttis üle Karula maastikukaitseala töö. Ta on Eesti viiest rahvuspargist väikseim – selle pindala on 12,3 ruutkilomeetrit.

ASUKOHT

Karula rahvuspark asub Karula kõrgustikul Valga ja Võru maakonnas Karula, Antsla ja Mõniste vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Karula pärandkultuurmaastikud on mitmesaja aasta jooksul inimtegevuse mõjul tekkinud maastikutüüp, kus vahelduvad hajatalud põllusilude, metsatukkade, soolaiikude ja heinamaadega. Karula kõrgustik on kujunenud hilisjäajal (üle 10 000 aasta tagasi). Siinse loodusmaastiku moodustavad ulatuslikud metsa-alad koos järvede ja soodega. Karulas on Kagu-Eesti suurim metsamassiiv, mis ulatub kaugelt üle rahvuspargi piiride.

SIIN KAITSTAKSE

Rahvuspark on loodud Lõuna-Eestile iseloomulike metsa- ja järverohkete kuppelmaastike ning kultuuri kaitseks ja tutvustamiseks. Rahvuspargi peamised eesmärgid on Karula looduse ja ajaloo kohta informatsiooni kogumine ning Karula tutvustamine Eestile ja kogu maailmale.

SOOMAA RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Soomaa rahvuspark moodustati 8. detsembril 1993.a. Soomaa nimi pärineb professor Teodor Lippmaalt.

ASUKOHT

Soomaa Rahvuspark asub Vahe-Eesti edelaosas, paiknedes Madal- ja Kõrg-Eesti piiril: Sakala kõrgustiku läänenõlval ja Pärnu madalikul Navesti, Halliste ja Raudna jõe vesikonnas, jäädes siiski Madal-Eestisse.

PÕHIVÄÄRTUSED

Soomaa on teinud tuntuks siinsed suured üleujutused. Suurvett koos üleujutusega on Soomaal nimetatud ka viiendaks aastaajaks, sest see kordub siin peaaegu igal aastal. Soomaa rahvusparki territooriumile jääb viis raba: Valgeraba, Öördi raba, Riisa raba, Kikepera raba ja Kuresoo raba, neist Kuresoo on Eesti suurim raba.

SIIN KAITSTAKSE

Soomaa Rahvuspark on loodud suurte soode, lamminiitude ja metsade kaitseks Vahe-Eesti edelaosas. Soomaa rabad on Eesti ühed olulisemad pesitsusalad meil ainult rabades pesitsevatele rüütadele, väikekoovitajatele ja mudatildritele. Haruldastest lindudest ja rangelt kaitstavatest linnuliikides elavad rahvusparkis rabapüü, kaljukotkas, must toonekurg, suur- ja väike konnakotkas, niidurüdi ja rohunepp.

VILSANDI RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

1957. aasta 7. juunil võeti Eestis vastu looduskaitse seadus, mille alusel loodi Vilsandi linnuriigist Vaika Riiklik Looduskaitseala, mis 1971. aastal nimetati ümber Vilsandi Riiklikuks Looduskaitsealaks ning 7. detsembril 1993. aastal reorganiseeriti see Vabariigi Valitsuse määrusega Vilsandi Rahvuspargiks.

ASUKOHT

Vilsandi rahvuspark paikneb meie vabariigi lääneosas, Saaremaa läänerrannikul. Looduskaitseala moodustavad Vilsandi saar koos ümbritsevate laidude ja rahudega ning Kihelkonna, Kuusnõmme ja Atla laht neis asetsevate saartega.

PÕHIVÄÄRTUSED

Vilsandi rahvuspargis asub ligikaudu 100 saart. Koos ümbritseva akvatooriumiga hõlmab see kokku 180. ruutkilomeetri suuruse piirkonna. Vilsandi ise ei ole kuigi suur saar. Ta on kuus kilomeetrit pikk ja laiust on tal vaevalt pool sellest.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitseala hõlmab mitmeid maastikuliselt omapäraseid looduskomplekse, millest iseloomulikumaks on meresaared. Vilsandi on kaitseala ainuke inimasustatud saar. Saare rannajoon on liigestatud lahesoppide, neemede ja paljude rannikulähedaste saarekeste poolt. Vilsandi lääne- ja põhjarannal domineerib dolomiitne kaljurand. Loodust iseloomustavad veel eelkõige mereline kliima, rohke linnustik, ranniku- aladele iseloomulik karaktertaimestik ja huvitav riimveelise mere fauna.

MATSALU RAHVUSPARK

LOOMISLUGU

Matsalu looduskaitseala (pindala 48 610 ha) loodi 1957. aastal pesitsevate, sulgivate ja läbirändavate lindude kaitseks. 1976. aastal kanti Matsalu rahvusvahelise tähtsusega märgalade ehk Ramsari nimekirja. 2004. aastal nimetati Matsalu Looduskaitseala ümber Matsalu rahvuspargiks.

ASUKOHT

Matsalu Rahvuspark asub Lääne-Eestis, jäädes nelja valla territooriumile (Lihula, Martna, Ridala ja Hanila). Matsalu Rahvuspark hõlmab Matsalu lahte, selle suudme ümber olevat Väinamere osa, Kasari jõe alamjooksu (kuni Risti-Virtsu maantee sillani), lahe ja jõe kaldaroostikke, üleujutatavat Kasari jõe luhta, rannakarjamaid, puisniite ja umbes 50 meresaart (neist suurimad on Tauksi, Liia, Sõmeri, Kumari ja Papilaid).

PÕHIVÄÄRTUSED

Et linnustikku kaitsta, tuleb teada selle paiknemist eelkõige pesitsusajal, aga ka rändeperioodidel. Lindude pesitsuspaigana omas Matsalu varem vaid põhiliselt kohalikku tähtsust, kuid looduslike ja poollooduslike lagedate elupaikade vähenemisega igal pool Euroopas, sealjuures ka Eestis, on Matsalu tähtsus lindude pesitsusalana üha tõusnud.

SIIN KAITSTAKSE

Matsalu rahvusvaheline tähtsus johtub põhiliselt siinse madalaveelise lahe, roostiku, üleujutatava luha, rannaniitude ja madala saarterikka mere olulisusest mitmesuguste vee- ja rannikulindude rändepeatuspaigana. Mitmed pardiliigid kogunevad siia ka arvukalt sulgima.

VIIDUMÄE LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Viidumäe looduskaitseala on rajatud 1957. aastal ja tema praegune pindala on 18,7 km².

ASUKOHT

Viidumäe looduskaitseala asub Lääne-Saaremaal muistse Antsülusjärve rannaastangu ümbruses. See on Saaremaa vanim ja kõrgeim osa, mis ulatub kuni 59 m üle merepinna.

PÕHIVÄÄRTUSED

Looduskaitseala põhieesmärgiks on Lääne-Saaremaale iseloomuliku loodusliku kompleksi, sealhulgas paljude haruldaste liikide, koosluste ja elupaikade kaitse.

SIIN KAITSTAKSE

Erinevate looduslike tingimuste mitmekesisus peegeldub kõige ilmekamalt Viidumäe rikkas elustikus. Aastakümnete vältel toimunud vaatlusi ja uurimusi üldistades võib väita, et Viidumäe vetikaliikide arv läheneb 300-le, samblikke on üle 200 ja samblaid umbes 150 liiki. Looduskaitsealal elutseb umbes 69% Eesti suurliblikaliikidest, 43% jooksiklastest, 44% sipelgatest, 52% maimaatigudest ja 51% pesitsevatest linnuliikidest. Viidumäe soontaimeliikide koguarv on umbes 700. Viimaste seas on 58 liiki, mis on Eestis liigina kaitse alla võetud. Nende seas on ka endemne taimeliik saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

NIGULA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Nigula looduskaitseala on loodud 1957. aastal, alates 1979. aastast on see rahvusvahelise tähtsusega linnuala. Nigula looduskaitseala kuulub aastast 1997 rahvusvahelise tähtsusega märgalade (Ramsari alade) hulka ning 2004. aastast Natura 2000 linnu- ja loodusalade hulka.

ASUKOHT

Nigula looduskaitseala on Pärnumaa lõunaosas, Häädemeeste ja Saarde vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Nigula looduskaitseala on loodud Nigula soostiku ja sellega piirnevate alade koosluste ning kaitsealuste liikide elupaikade ja maastiku kaitseks. Tegelikult on Nigula kaitse-eesmärgina loetletud ka hulk kaitsealuseid liike ning elupaiku.

SIIN KAITSTAKSE

Nigula looduskaitseala peamisteks väärtusteks on Nigula raba ja seda ümbritsevad vanad metsad. Nigula raba on Lääne-Eesti tüüpi lageraba suhteliselt järsu rabarinnaku ja lameda keskplatooga. Nigula soostiku uhkuseks on viis rabasaart, mis oma põlismetsaga hakkavad silma üle kogu lageda raba, kuigi asuvad 1–1,5 meetrit rabapinnast allpool. Saarte kõrgematel osadel paikneb liigirikas laialehine salumets.

MURAKA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1938. aastasse, mil tükike Muraka soostikust arvati kaitse alla, kuna seal pesitses kaljukotkas. Aastal 1957 asutati Muraka raba botaanilis-zooloogiline keeluala. Enamiku praeguse looduskaitseala piirid ja staatus kinnitati 1997.aastal.

ASUKOHT

Neljast lahustükist koosnev Muraka looduskaitseala asub Alutaguse madalikul Ida-Virumaal Tudulinna, Iisaku, Mäetaguse ning Maidla vallas, Tudulinnast kümme kilomeetrit põhja pool. Kaitseala tuumiku moodustavad raba-, siirdesoo- ja madalsooladest koosnev Muraka soostik ning selle kirdeserva jääv Ratva raba.

PÕHIVÄÄRTUSED

Üht Eesti suuremat ja väärtuslikumat ürgset maastikukompleksi hoidev kaitseala varjab endas eri arengujärgus soid, looduspõhiseid ning kaitstavaid liike ja nende elupaiku. Muraka looduskaitseala on tuntud kui harulduste elupaik, siin elab mitu kaitsealust loomaliiki ning kasvab haruldasi taimi.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitsealal on erilist tähelepanu pööranud Muraka-Ratva soostiku ja selle bioloogilise mitmekesisuse säilimiseks, samuti kaitstakse sealseid looduspõhiseid. Sealsel territooriumil elab mitmeid I kategooria kaitsealuseid liike, näiteks lendorav, must-toonekurg jt. Väga esinduslik on sealne linnustiku mitmekesisus.

PUHATU LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1967. aastasse, mil tähelepanu alla võeti Poruni jõe ürgorg. Aastal 1990 moodustati ka Permisküla taimestiku mikrokaitseala. Looduskaitsealaks organiseeriti maa-ala 1999. aastal.

ASUKOHT

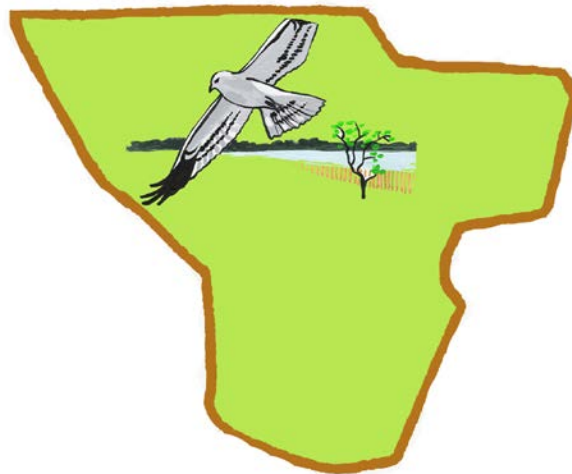
Puhatu looduskaitseala asub Ida-Virumaal Illuka vallas. Puhatu looduskaitseala jääb Kesk- ja Ida-Eesti suurte soode valdkonda.

PÕHIVÄÄRTUSED

Puhatu soostik on üks viimaseid säilinud suuri siirdesooalasi Eestis. See koosneb Puhatu soost ning selle ümber koondunud mitmekümnest väiksemast soost. Puhatu on ka rahvusvaheliselt tähtis linnuala.

SIIN KAITSTAKSE

Puhatu on loodud soostiku ja sealsete kaitsealuste liikide kaitseks. Ala suurimaks rikkuseks on sealne linnustik, I kategooria liikidest elavad seal näiteks merikotkas, kalakotkas, kaljukotkas ning rabakana. Selle valdkonna rabade eripäraks on mineraalmaade taga või rabalaamade vahel levivad siirdesoo, harvem madal soo taimekooslustega laialdased märgalad. Madal sookooslused ja siirdesooalad on valdavalt metsaga kaetud. Rabad on kas lagedad älvesrabad või puisrabad.

ENDLA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kaitseala moodustati 1985. aastal Eesti kesk- ja idaosale iseloomulike soode ja soosaarte ning Pandivere kõrgustiku lõunanõlva karstiallike säilitamiseks. Kaitse all on ulatusliku Endla soostiku keskosa: kaheksa rabalaama, neid ümbritsevad siirdesood ja madalsood, märjad metsad, järved, ojad ja jõed, ning Norra-Oostriku-Võlingi allikad.

ASUKOHT

Endla looduskaitseala asub Kesk-Eestis, Põltsamaa (Piibe) jõe keskjooksul, Järva, Jõgeva ning Lääne-Viru maakonna piirimail.

PÕHIVÄÄRTUSED

Rabade võlumaa Endla Looduskaitseala kuulub rahvusvahelise tähtsusega märgalade hulka. Siin hoitakse soid, märgi metsi, järvi, jõgesid ja allikaid. Selle ala võtmesõnaks on vesi. Endla soostik on veesäilitusala ja looduslik puhastusseade Pandivere vetele. Laugasterohkeid rabasid ümbritsevad madalsoo- ja siirdesoometsad, millest suur osa on kraavitatud-kuivendatud.

SIIN KAITSTAKSE

Inimasustuseeta soo- ja metsaalad on elupaigaks enam kui 450 taimeliigile ning 180 linnuliigile. Kaitsealal võib kohata kotkaid ja sookurgi, luiki ja väikseid laululinde. Endla järv on üks linnurikkamaid järvi Eestis, mis muistendi järgi on Vanemuise kasutütre Juta kaitse all. Metsades jätkub ruumi Eestis tavalistele suurtele ja väikestele loomadele - ka karule, hundile ja ilvesele. Kobras, saarmas ja mink on veekogude ääres sagedased tegutsejad.

ALAM-PEDJA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Alam-Pedja looduskaitseala loodi 1994. aastal. Kaitseala unikaalsuse loovad alale jäävad jõed koos nende vahele jäävate looduslike soode, lammialade ning märgade metsadega. Ökosüsteemide mitmekesisus on alal väga olulise tähtsusega. Ala kuulub alates 1997. aastast rahvusvahelise tähtsusega märgalade (Ramsari alade) hulka ning 2004. aastast Natura 2000 linnu- ja loodusalade hulka.

ASUKOHT

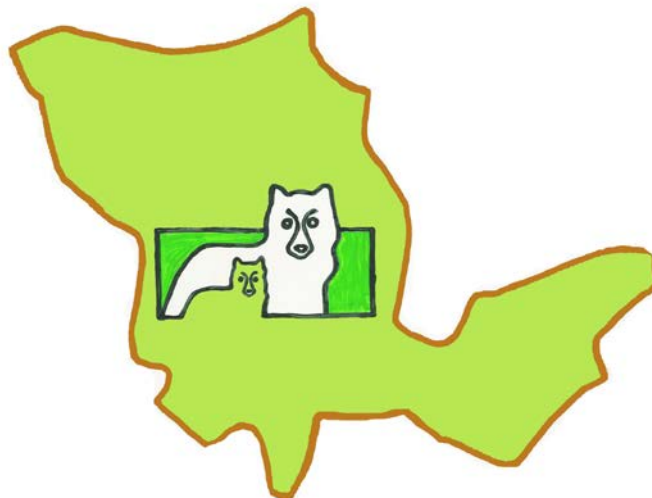
Alam-Pedja looduskaitseala on Võrtsjärvest kirdes asuv looduskaitseala. Kaitseala territoorium paikneb Tartu, Jõgeva ja Viljandi maakonnas ning selle pindala on 260 km².

PÕHIVÄÄRTUSED

Alam-Pedja looduskaitsealale jäävad unikaalsed vanajõed, metsa- ja sookooslused, poollooduslikud kooslused, sh. lammialad. Ala iseloomustavad kaitstavate liikide elupaigad, vanajõgede rohkus ning sealsete metsakoosluste liigiline ja vanuselise struktuur.

SIIN KAITSTAKSE

Põhiliseks eesmärgiks on loodusliku mitmekesisuse kaitse ökosüsteemides, tagades võimalikult suurel määral kaitsealuste liikide ja elupaikade kaitse ning metsa- ja sookoosluste loodusliku arengu ja niidukoosluste püsimise. . Luhaäärsetes metsades pesitseb rohkesti väike-konnakotkaid, kuid siin võib kohata ka suur-konnakotkast ja rabade kohal kaljukotkast. Rände ajal on Emajõe luht täis uju- ja sukelparte ning luiki.

EMAJÕE-SUURSOO MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Riiklik kaitseala moodustati siia 1981. aastal, alates 1994. aastast kannab Emajõe Suursoo maastikukaitseala nime. Eesti Vabariigi Valitsuse 1997. aasta määrusega kinnitati Emajõe Suursoo rahvusvahelise tähtsusega märgalaks ehk Ramsari alaks ning kanti vastavasse registrisse.

ASUKOHT

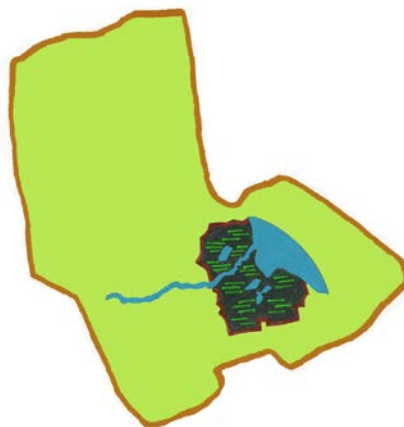
Emajõe-Suursoo maastikukaitseala asub Tartu maakonnas Luunja, Meeksi, Mäksa, Vara ja Võnnu valla aladel. Emajõe-Suursoo on Eesti suurim deltasoostik, selle pindala on umbes 200 km².

PÕHIVÄÄRTUSED

Suurem osa soostikust kuulub Emajõe Suursoo sookaitsealasse. Kaitseala ülesandeks on kogu Emajõe deltasoostiku ning sealsete ohustatud ja haruldaste koosluste ning liikide säilitamine, kaitse ja uurimine.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitse alla kuuluvad nii jõhvika kasvuala kui ka siinsed järved. Soostikku kuulub 8 tumedaveelist järve. Neist suurimad Koosa (295 ha), Kalli (176 ha) ja Leegu järv (84 ha) on tekkinud Ürg-Peipsi taandumisel, kuid säilitanud tiheda ühenduse Peipsiga ka tänapäeval. Rikkaliku kaldataimestiku tõttu on järved paljude linnuliikide pesitsusalaks. Kohata võib siin kotkaid (meri-, kala-, kalju- ja konnakotkas), partlasi, naerukajakaid, roolinde ning teisi. Siinsed soojärved ja kaisla- ning pillirootihnikud on heaks kosutuskohaks tuhandetele rändlindudele.

KÕRVEMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kõrvemaa maastikukaitseala koosseisu kuuluvatest loodusobjektidest võeti esimesena 1957. aastal kaitse alla Aegviidu-Nelijärve piirkond. 1971. aastal laiendati kaitseala piire ning nimetati ümber Kõrvemaa maastikukaitsealaks.

ASUKOHT

Kõrvemaa Maastikukaitseala asub Harjumaa Anija, Aegviidu ja Kõue, ning Järvamaa Albu, Lehtse, Paide ja Roosna-Alliku valdade maadel, hõlmates kokku ligi 204 ruutkilomeetrit.

PÕHIVÄÄRTUSED

Kaitseala hõlmab puutumatu või vähese inimõjutusega soolasid Epu-Kakerdi soostikus (Kakerdaja, Kautla, Kodru, Seli, Laiksaare, Tartussaare, Aegviidu, Tellissaare ja Põhjaku raba ning Kilingi soo), lisaks neile mitmeid väljapaistvaid pinnavorme, sealhulgas Mägede- ja Taganurga mõhnastikke, Külvandu luidestikke, Jäneda-Aegviidu ning Matsimäe-Voose oose ning paljusid väikevoori.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitsealal pesitseb rida kaitsealuseid linnuliike, sealhulgas kaljukotkas, väikekonnakotkas ja must-toonekurg, siin asub ka mitmeid metsise mängukohti. Kaitseala on rikas kaitsealuste taimede leiukohtade poolest, muuhulgas on kaitsealalt viimaste aastate andmetel leitud 23 liiki käpalisi (Eestis kasvab üldse 36 liiki käpalisi).

VOOREMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Vooremaa maastikukaitseala moodustati 1964. a. Kaitse alla võtmise põhjuseks oli Vooremaa eriline voorestiku- ja järvederohkus. Maastikuala hõlmab tüüpilisema osa Vooremaast.

ASUKOHT

Vooremaa maastikukaitseala asub Jõgevamaal Palamuse ja Tabivere vallas ja Tartumaal Tartu vallas. Seega hõlmab Vooremaa kui maastikurajoon Pandiverest lõunas asuva ala Tartu lähiseni. Vastavalt kaitse-eeskirjale asub eespool nimetatud ala Jõgeva maakonnas Palamuse vallas

PÕHIVÄÄRTUSED

Vooremaa on rikas nii kultuurilooliselt kui väärtusliku maastiku poolest. Siin asub Eesti suurim voorestik. Seda ala peetakse ka üheks esinduslikumaks voorestikuks Ida-Euroopa lausmaal. Vooremaa on ka üks Kalevipoja lugude tekkimise ja leviku südameid.

SIIN KAITSTAKSE

Eesmärgiks on suurvoorte, pärandkultuurmaastike ja looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku ning kaitsealuste liikide kaitse (hink, vingerjas, laiujur jt.). Oluline on ka väike-käsitäiivate elupaikade ja paljude linnuliikide kaitse. Siinseteks asukateks on herilaseviu, händkakk, musträhn, punaselg-õgija, roo-loorkull, rukkirääk, sookurg ja väike-kärbsenäpp. Olulisteks elupaigatüüpideks on siin vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved, vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved ja looduslikult rohketoitelised järved, samuti kõrgrohused, soostuvad ja soolehtmetsad.

LUITEMAA LOODUSKAITSEALA

LOOMISLUGU

Sealne piirkond võeti osaliselt kaitse alla 1939. aastal mets-kuukressi kaitseks. 1964. aastal laiendati kaitset Rannametsa luidete ja Tolkuse rabale. Aastal 2000 organiseeriti see Rannametsa-Soometsa looduskaitsealaks. Aastal 2006 sai eeskirjad ja piirid praegune, Luitemaa looduskaitseala.

ASUKOHT

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Häädemeeste alevikus, Papisilla, Pulgoja, Rannametsa, Soometsa ja Võidu külas, Surju vallas Ilvese külas ning Tahkuranna vallas Võiste alevikus, Leina ja Piirumi külas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Luitemaa looduskaitseala Häädemeeste lähistel esindab Pärnumaa edelarannikule iseloomulikke maastikke. Looduskaitsealal säilitatakse muu hulgas soo- ja metsakooslusi, jääajajärgseid rannaluideid (siia kuuluvad ka Eesti kõrgeimad luited: Tootusemägi ja Tornimägi) ja kahte raba.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitsealal on mitmekesine elustik ja kaitset leiavad mitmed kaitsealused liigid, näiteks kõre, merikotkas ja musträhn. Kõrgemaid taimi on seal loendatud umbes 250 liiki. Kaitsealal elutsevad I ja II kategooria kaitsealused liikidest näiteks laanepüü, valgepõsk-lagle, öösorr, roo-loorkull ja rukkirääk.

KÄINA LAHE-KASSARI MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

1962. aastal moodustati siin kaks eraldi kohaliku tähtsusega kaitseala. Ühe ülesandeks oli kaitsta Kassari saare kauneid maastikke, teine pidi tagama lindudele rahuliku elupaiga Käina lahel. 1971. aastal anti Käina lahele vabariikliku tähtsusega linnustikukaitseala staatus. 2007. aastal võeti vabariigi valitsuse poolt vastu uued kaitse-eeskirjad, mille alusel need kaks kaitseala liideti. Käina laht kuulub ka rahvusvahelise tähtsusega märgalade nimistusse.

ASUKOHT

Kaitseala asub Hiiu maakonnas Käina vallas Esiküla, Jõeküla, Kassari, Laheküla, Nasva, Niidiküla, Orjaku, Selja, Taguküla ja Vaemla külas ning Käina alevikus.

PÕHIVÄÄRTUSED

Rahvusvaheline tuntus kuulub eelkõige Käina lahele. Siin registreeritud 170 linnuliigist kuulub Läänemere Punasesse Raamatusse 55, Eesti kaitsealuste liikide hulka 75, vastavalt meie seadusandlusele kuulub üks nendest I ja 9 liiki II kategooriasse.

SIIN KAITSTAKSE.

Ala on väga oluline läbirändavatele lindudele, sügisel võib siin peatuda kuni 20000 veelindu. Ravimuda paikneb lahes ca 180 hektaril ja kogumaht on ligi 1 milj. m³. Laht on oluline kui kalade koelmu ja noorkalade toitumisala. Kassari saarel väärib tähelepanu eelkõige maastiku üldilme, mis on otseselt seotud inimtegevusega. Taimkattes valitsevad kadastikud, niisked ja kuivad liigirikkad aruniidud (ka puisniidud), rannavööndis rannaniidud, soolakulised rannaniidud (Vesimaa, Tagaküla). Rohkesti kasvab II (10 liiki) ja III (9 liiki) kategooria kaitsealuseid taimeliike. Ulatuslikud rannaniidud on peatus- ja pesitsuspaikadeks kurvitsalistele.

HAANJA LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1957. aastasse, mil kaitse alla võeti Suur Munamägi, Vällamägi koos järvedega jt. lähialad. 1997. aastal loodi Haanja maastikukaitseala, kaitsmaks Haanja kõrgustiku maastikku ja omapärast loodust.

ASUKOHT

Haanja looduspark asub Võrumaa südames Haanja kõrgustikul Eesti kõrgeimas piirkonnas. Looduspargi põhiosa paikneb rohkem kui 200 meetri kõrgusel merepinnast. Siit leiame Baltimaade kõrgeima tipu Suure Munamäe, mille tornist avaneb imeline vaade.

PÕHIVÄÄRTUSED

Haanja looduspark hoiab, taastab ja arendab Haanja kõrgustikule aja jooksul inimese ja looduse koosmõjul kujunenud iselaadset maastikku, looduskooslusi ning elulaadi.

SIIN KAITSTAKSE

Looduspargi atraktiivseimad loodusobjektid on Vällamäe ürgmets (120-aastane kuusik järsunõlvalisel ja suhtelise kõrguse poolest Eesti kõrgeimal mäel.), Rõuge ürgorg, mis hõlmab Ööbikuoru ja Rõuge järvede aheliku Eesti sügavaima järve, Rõuge Suurjärvega. Teine kuulus org, Kütiorg, algab Haanja kõrgustiku põhjanõlvalt ja suubub Võru-Petseri ürgorgu. Järskude veerude ja rohkete uhtorgude ehk tsoridega kitsa oru pikkus on 4,7 km ja sügavus kuni 60 meetrit. Haanja kõrgustik on Eesti üks kõige järverikkamaid alasid.

OTEPÄÄ LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Otepää looduspargile pandi alus 1957. a Pühajärve, Väikese Munamäe ja Tedremäe maastikuliste keelualadena, mis reorganiseeriti 1979. a Otepää maastikukaitsealaks. Otepää looduspargi kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus kinnitati 18. märtsil 1997. aastal

ASUKOHT

Otepää looduspark asub Valga maakonna põhjaosas Otepää, Palupera, Puka ja Sangaste valla maadel. 1180 km² suurusest Otepää kõrgustikust hõlmab Otepää looduspark 19%. Oma territooriumi ulatuselt on Otepää looduspark suurim maastikukaitseala Eestis.

PÕHIVÄÄRTUSED

Otepää looduspargi eesmärgiks on kaitsta kohalikku elulaadi ja kultuuripärandit ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamine, uurimine ja tutvustamine. Siinseid maalilisi maastikke ilmestavad liigirikkad kooslused ja mitmed eriilmelised paigad metsatuka, järvesopi, põllulapi või taluhoonetega. Vaheldusrikkad maastikud on loonud head tingimused taime- ja loomaliikide mitmekesisusele. Siin võib kohata konnakotkast sookurgi, rukkirääku, karu, ilvest ja paljusid käpalisi. Otepää kõrgustik on veelahkmeala - jõed lähtuvad siit Võrtsjärve, Peipsi järve, Emajõkke. Looduspargi alal ning lähistelt saab alguse kaks jõge - Väike Emajõgi Pühajärvest ning Elva jõgi Valgjärvest.

SIIN KAITSTAKSE

Oluline on siin Otepää kõrgustikule iseloomuliku kuppelmaastiku ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse koos kaitsealuste elupaikade ja liikide kaitsega. Siinsete asukate hulka kuuluvad paljud kaitsealused liigid nagu harilik käoraamat, kahkjaspunane sõrmkäpp, kuradi-sõrmkäpp, soo-neiuvaip, väike-konnakotkas, herilaseviu, lõopistrik, kõrvukräts, händkakk, laanerähn, valgselg-kirjurähn ja teised.

NAISSAARE LOODUSPARK

LOOMISLUGU

Naissaare looduspark on moodustatud 1995. aastal.

ASUKOHT

Naissaare looduspark asub Tallinna lahe suudmeosas olev Naissaarel. Naissaar on suuruselt (18,6 km²) kuues saar Eestis. Saare pikkus põhjast lõunasse on ligikaudu 8-9 km, suurim laius ligikaudu 4 km. Rannajoone pikkus on 24,4 km.

PÕHIVÄÄRTUSED

Naissaarel esineb mitmeid rannatüüpe. Saarel on valitsevaks liivarand, mis kohati saare lääneosas on luigestunud. Saare lõuna- ja edelarand on kamardunud. Saarel leidub ka astangranda, mis on kujunenud lainemurrutuse tagajärjel. Märkimisväärne on ligi 7 m kõrgune Savikallas Põhjaküla kohal.

SIIN KAITSTAKSE

Kaitseala põhieesmärk on Naissaare looduskompleksi, hinnaliste maastikuelementide, kultuuripärandi ja rekreatsiooniväärtuste kaitse. Naissaare samblafloora on huvitav ja liigirikas. Kindlaks on tehtud 146 samblaliiki. Omapärane on lubjalembsete samblaliikide esinemine merekindluste patareide betoonseintel, mis kohalikus flooras muidu puuduksid. Samblike on registreeritud ligi 165 liiki. Ligitõmbavad on nii meri kui saare kaunid liivarannad, samuti saare mitmekesine loodus, huvipakkuv kultuuripärand ning militaarobjektid.

KÖNNUMAA MAASTIKUKAITSEALA

LOOMISLUGU

Kaitseala ajalugu ulatub 1961. aastasse, mil erilise tähelepanu alla võeti Keava-Esku oos, 1964. aastal kaasati Paluküla Hiiemägi, 1981. aastal Keava, Loosalu ja Palasi raba, 1992. aastal Keava-Esku servamoodustised. Praegused piirid ja staatus on Kõnnumaa maastikukaitsealal aastast 2002.

ASUKOHT

Kõnnumaa maastikukaitseala on kaitseala Raplamaal Kaiu vallas Vana-Kaiu külas, Kärü vallas Kädva külas ning Kehtna vallas.

PÕHIVÄÄRTUSED

Kaitsealale jääv Paluküla Hiiemägi on Lääne-Eesti kõrgeim koht (106,4 m). Kaitsealale jäävad ka muistse Keava linnuse linnamägi ja Linnaaluste muinasasula alad, mis on muinsuskaitse all. Siinsete väärtuste hulka kuuluvad Eesti suurim rabajärv Loosalu järv, põnev põlismetsaga kaetud soosaar nimega Järvehiis, omapäraseid mõhnu ja oose. Rikkalik ja liigendatud maastik ja mitmesugused elupaigad on koduks paljudele neile elupaikadele iseloomulikele liikidele.

SIIN KAITSTAKSE.

Kaitseala põhieesmärk on Keava, Loosalu ja Palasi rabade, Keava-Esku ja Paluküla-Sillaotsa servamoodustiste ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Kõnnumaa vahelduvas maastikus on leidnud sobiva elupaiga ohustatud ja inimpeglilikud loomad – kaljukotkas ning metsis. Kaitsealustest taimedest kohtab siin balti ja Russowi sõrmkäppa, soovalku, sookäppa, eesti soojumikat ja Lindbergi turbasammalt.

